

172/1991 Sb.

Zákon

České národní rady
ze dne 24. dubna 1991

O přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí

Vyhlášeno dne 17. července 2025, datum poslední novelizace 17. července 2025

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

§ 1

(1) Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí věci z vlastnictví České republiky, k nimž ke dni 23. listopadu 1990 příslušelo právo hospodaření národním výborům, jejichž práva a závazky přešly na obce¹⁾ a v hlavním městě Praze též na městské části,²⁾ ³⁾ pokud obce a v hlavním městě Praze též městské části s těmito věcmi ke dni účinnosti tohoto zákona hospodařily.

(2) Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí dále věci z vlastnictví České republiky, s nimiž začaly obce a v hlavním městě Praze též městské části hospodařit po 23. listopadu 1990 způsobem obdobným právu hospodaření, jestliže s nimi takto hospodařily ke dni účinnosti tohoto zákona.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 se nevztahují na věci, které sloužily k plnění úkolů drobných provozoven národních výborů.

(4) Pokud je obec ke dni 1. března 2025 zapsána v katastru nemovitostí u věcí uvedených v odstavci 1 a 2 jako vlastník, má se za to, že s nimi tato obec a v hlavním městě Praze též městská část ke dni účinnosti tohoto zákona hospodařily.

§ 2

(1) Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí

- a) nezastavěné pozemky,
- b) pozemky zastavěné stavbami ve vlastnictví fyzických osob,
- c) stavby s pozemky tvořícími se stavbou jeden funkční celek,
- d) pozemky zastavěné stavbami přecházejícími do vlastnictví obcí podle odstavců 4 a 5,

které obce vlastnily ke dni 31. prosince 1949, pokud jsou ve vlastnictví České republiky a nepřecházejí do vlastnictví obcí podle § 1.

(2) Pro účely tohoto zákona se za zastavěné pozemky považují též

- a) pozemky tvořící se stavbou jeden funkční celek,
- b) pozemky, na nichž bylo na základě pravomocného stavebního povolení započato se stavbou.

(3) Je-li právním nástupcem obce zaniklé po 31. prosinci 1949 jediná obec, přechází věc do jejího vlastnictví. Je-li právních nástupců více, přechází věc do jejich podílového spoluvlastnictví rovným dílem.

(4) Pokud nemovitosti, které obce vlastnily k 31. prosinci 1949, nepřecházejí do vlastnictví žádné obce podle odstavce 1, neboť tato obec zanikla, pak tyto přecházejí, a to spolu se stavbami uvedenými v odstavci 5, do vlastnictví té obce, jejíž území ke dni 1. července 2000 tyto nemovitosti tvoří.^{3a)} Nachází-li se v příslušném katastrálním území tvořícím území obce jen část původní nemovitosti, přechází do vlastnictví obce jen tato část.

(5) Spolu s nemovitostmi podle odstavce 1 přecházejí do vlastnictví obce dnem 1. července 2000 stavby účelových komunikací, drobné stavby sloužící k plnění funkcí lesa, k výkonu práva myslivosti nebo k ochraně trvalých porostů, drobné stavby melioračních zařízení a drobné stavby lesotechnických meliorací, pokud byly v období od 1. ledna 1950 do 24. května 1991 vybudovány na pozemcích, které obce vlastnily ke dni 31. prosince 1949, nebo přecházejí na obce podle § 2a tohoto zákona, pokud jsou ke dni 1. července 2000 ve vlastnictví České republiky.

§ 2a

(1) Do vlastnictví obcí dnem 1. července 2000 přecházejí i nemovitosti vyjmenované v § 2 odst. 1 písm. a) až d), které

- a) byly obcím přiděleny jako přidělcům rozhodnutím příslušného státního orgánu o přidělu vydaným podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. nebo dekretu prezidenta republiky č. 28/1945 Sb., nebo byly vydány obcím podle zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě),
- b) byly schváleny příslušným státním orgánem pro obec jako přidělce přidělovým plánem podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb.,

pokud jsou ve vlastnictví České republiky a nepřecházejí do vlastnictví obcí podle § 1 nebo § 2.

(2) Nemovitosti uvedené v odstavci 1 přecházejí do vlastnictví obcí bez ohledu na to, že příslušná rozhodnutí o přidělu nebo přidělový plán byly vydány po 31. prosinci 1949, nebo k jejich vydání vůbec nedošlo.

(3) Obce prokáží existenci přidělu podle odstavce 1 zejména

- a) vydanou přidělovou listinou svědčící obci nebo příslušnému národnímu výboru působícímu na území obce,

- b) schváleným přidělovým plánem, nebo
- c) schváleným grafickým přidělovým plánem.

(4) Nelze-li přiděl doložit listinami uvedenými v odstavci 3, považuje se za doklad o přidělu listina vyhotovená příslušným státním orgánem s uvedením jednacího čísla přidělového rozhodnutí, je-li z ní zřejmý rozsah přidělu i přidělce.

(5) Ustanovení § 2 odst. 4 a 5 se použije pro nemovitosti uvedené v odstavci 1 obdobně.

§ 2b

(1) Do vlastnictví obcí dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dále přecházejí nemovitosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až d), které jsou ve vlastnictví České republiky a které ke dni 31. prosince 1949 byly ve vlastnictví lesních družstev, jejichž podílníky ke dni jejich likvidace byly výlučně obce.

(2) Do vlastnictví obcí přecházejí i nemovitosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až d), které jsou ve vlastnictví České republiky a které byly obcím nebo lesním družstvům obcí přiděleny způsobem uvedeným v § 2a odst. 1. Ustanovení § 2a odst. 2, 3 a 4 se použijí obdobně.

(3) Majetek uvedený v odstavcích 1 a 2 přechází do spoluvlastnictví obcí v podílech, které měly na majetku lesního družstva ke dni jeho likvidace. Nelze-li velikost podílů zjistit, má se za to, že jsou stejné.

(4) Pokud obec, která byla podílníkem v lesním družstvu, po dni jeho likvidace zanikla, přechází její podíl na obec, která je právním nástupcem zaniklé obce. Je-li právních nástupců více, přechází její podíl do jejich spoluvlastnictví rovným dílem. Není-li žádná nástupnická obec, přechází majetek rovným dílem do spoluvlastnictví ostatních obcí, které byly podílníky v témž lesním družstvu ke dni jeho likvidace.

(5) Do vlastnictví obcí nepřecházejí pozemky zastavěné po dni likvidace družstva stavbami ve vlastnictví fyzických nebo právnických osob, včetně pozemků, které se zastavěnými pozemky tvoří jeden funkční celek, s výjimkou lesních cest a oplocenek.

§ 2c

(1) Dnem 1. ledna 2014 přecházejí za splnění níže uvedených podmínek do vlastnictví obcí nemovité věci, které

- a) obce vlastnily ke dni 31. prosince 1949,
- b) byly ke dni 24. května 1991 ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky,
- c) jsou ve vlastnictví České republiky ke dni podání žádosti obce podle odstavce 4,
- d) se ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona nenachází na území vojenských újezdů^{3b)},
- e) se nenachází alespoň zčásti v pásmu do 50 metrů od státních hranic České republiky a
- f) jejichž seznam schválila svým usnesením vláda České republiky.

- (2) Současně s nemovitými věcmi podle odstavce 1 přechází do vlastnictví obcí i jejich příslušenství.
- (3) Ustanovení § 2 odst. 3 až 5 se použije pro nemovité věci uvedené v odstavci 1 obdobně.
- (4) Žádost o zařazení nemovité věci do seznamu podle odstavce 1 písm. f) uplatní příslušná obec u příslušné organizační složky státu nebo státní organizace nejpozději do 31. března 2013. K žádostem uplatněným po uplynutí této lhůty nebude přihlédnuto. Všechny přijaté žádosti je příslušná organizační složka státu povinna předložit vládě České republiky do 31. července 2013, včetně doporučení, zda nemovité věci do seznamu podle odstavce 1 písm. f) zařadit či nikoliv.
- (5) Žádost obce musí obsahovat identifikaci dotčené nemovité věci podle stavu katastru nemovitostí ke dni podání žádosti a doložení vlastnictví obce ke dni 31. prosince 1949, případně právního nástupnictví obce. Žádost nesplňující tyto požadavky bude obci vrácena s uvedením důvodů, pro které je žádost považována za vadnou.
- (6) Je-li to potřeba ke zpracování žádosti, poskytne příslušný katastrální úřad příslušné obci, organizační složce státu nebo státní organizaci bezplatně příslušné údaje z katastru nemovitostí a v případě potřeby vyhotoví identifikaci parcel nebo jiný dokument, z něhož bude vyplývat, do které z dnešních parcel nemovitá věc, která je předmětem žádosti, nebo její část zasahuje.
- (7) Podání žádosti nezakládá právo obce na zařazení nemovité věci do seznamu podle odstavce 1 písm. f). Vláda do seznamu nezařadí zejména nemovité věci, které stát i nadále nezbytně potřebuje k plnění svých funkcí nebo v souvislosti s plněním svých funkcí nebo k plnění svých závazků vyplývajících z mezinárodního práva.
- (8) Usnesení podle odstavce 1 písm. f) přijme vláda na základě návrhů příslušných organizačních složek státu nebo státních organizací nejpozději do 30. září 2013.
- (9) Pokud je to nezbytné k plnění funkcí organizační složky státu nebo státní organizace, pak se k nemovité věci, k níž přechází vlastnictví na obec podle odstavce 1, bezúplatně zřídí v nezbytně nutném rozsahu právo odpovídající věcnému břemeni. Právo odpovídající věcnému břemeni se zřídí smluvně k žádosti organizační složky státu nebo státní organizace. Žádost musí být uplatněna nejpozději do jednoho roku od přechodu vlastnického práva na obec.

§ 2d

- (1) Příslušná organizační složka státu nebo státní organizace zajistí pro pozemky, které budou zařazeny do seznamu podle § 2c odst. 1 písm. f), vytyčení a zaměření pozemků a vypracování geometrických plánů.
- (2) Nedílnou součástí seznamu podle § 2c odst. 1 písm. f) bude v případě pozemku, který je třeba zobrazit do katastrální mapy, odkaz na příslušný geometrický plán^{3c}).

§ 3

- (1) Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí obytné domy⁴) a pozemky tvořící s nimi jeden funkční celek, jestliže splňují tyto podmínky:

- a) jsou v jejich katastrálních územích,

b) jsou ve vlastnictví České republiky,

c) právo hospodaření k nim náleží organizacím, u nichž na okresní úřady, obce a v hlavním městě Praze též na městské části přešla funkce jejich zakladatele nebo pravomoc zřizovat, řídit a zrušovat tyto organizace,⁵⁾

d) nepřecházejí do vlastnictví obcí podle § 2.

(2) Ustanovení § 1 odst. 3 se u věcí uvedených v odstavci 1 nepoužije.

(3) Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí z vlastnictví České republiky objekty komplexní bytové výstavby rozestavěné k 31. prosinci 1992 a pozemky tvořící s nimi jeden funkční celek, včetně práv a povinností s nimi souvisejících, jestliže splňují podmínky uvedené v odstavci 1 písm. a), a jejich investory byly ke dni účinnosti tohoto zákona okresní úřady, hlavní město Praha nebo města Brno, Plzeň a Ostrava.

(4) Do vlastnictví obcí, na jejichž území se nacházejí, dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí věci z vlastnictví České republiky, k nimž ke dni účinnosti tohoto zákona příslušelo právo hospodaření organizacím zajišťujícím investorskou činnost ke komplexní bytové výstavbě, jestliže na okresní úřady, hlavní město Prahu a města Brno, Plzeň a Ostravu přešla pravomoc zřizovat, řídit a zrušovat tyto organizace, pokud nepřecházejí do vlastnictví obcí podle § 2 nebo podle § 3 odst. 1 až 3.

§ 4

(1) Do vlastnictví obcí nepřecházejí tyto věci z vlastnictví České republiky:

a) pozemky, k nimž bylo zřízeno právo osobního užívání⁶⁾ a pozemky, které byly k tomuto účelu přiděleny,

b) nemovité věci s příslušenstvím, které byly v trvalém užívání Komunistické strany Československa a ke dni 1. června 1990 jí byly odňaty,⁷⁾

c) nemovité věci s příslušenstvím, které jsou ke dni účinnosti tohoto zákona v trvalém užívání jiné než státní organizace,⁸⁾ nejde-li o věci uvedené v § 2.

(2) Do vlastnictví obcí nepřecházejí rovněž věci z vlastnictví České republiky, k jejichž vydání uplatní nárok oprávněná osoba podle zvláštního předpisu.⁹⁾

(3) Ode dne účinnosti tohoto zákona přísluší k věcem uvedeným v odstavci 1 právo hospodaření okresním úřadům a v hlavním městě Praze ministerstvu financí České republiky.

§ 8

(1) Pokud vlastnické právo, které na obec přešlo podle § 1, 2, 2a nebo § 2b tohoto zákona, není dosud zapsáno v katastru nemovitostí, je obec povinna nejpozději do 31. března 2013 uplatnit návrh vůči katastrálnímu úřadu, nebo podat žalobu na určení vlastnického práva u soudu. Nesplní-li obec tuto svou povinnost, považuje se den 1. dubna 2013 za den přechodu vlastnického práva na stát.

(2) Vlastnické právo obcí, nabyté podle § 2c, se do katastru nemovitostí zapíše na základě souhlasného prohlášení

příslušné organizační složky státu nebo státní organizace a příslušné obce. Nedílnou součástí souhlasného prohlášení bude odkaz na příslušné usnesení vlády a pro pozemky, které je třeba zobrazit do katastrální mapy, příslušný geometrický plán.

§ 10

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Burešová v. r.

Pithart v. r.

¹⁾ § 68 odst. 1 zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).

²⁾ § 3 odst. 3 zákona České národní rady č. 367/1990 Sb.

³⁾ § 37 odst. 1 zákona České národní rady č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze.

^{3a)} § 1 odst. 2 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).

§ 2 odst. 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb.

^{3b)} § 30 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

^{3c)} § 19 zákona č. 344/1992 Sb.

⁴⁾ § 59 odst. 1 zákona č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty.

⁵⁾ § 67 zákona České národní rady č. 367/1990 Sb.

§ 36 zákona České národní rady č. 418/1990 Sb.

⁶⁾ § 198 a násl. občanského zákoníku.

⁷⁾ Nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 212/1990 Sb., o odnětí nemovitého majetku státu v trvalém užívání Komunistické strany Československa.

⁸⁾ § 70 hospodářského zákoníku.

§ 10 vyhlášky federálního ministerstva financí č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Např. zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd.

¹¹⁾ Zákon č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí.

¹²⁾ § 3 zákona České národní rady č. 367/1990 Sb.